

Türkiye İçin Yeni Bir Hikaye, Yeni Bir Kalkınma Stratejisi

Faik ÖZTRAK

CHP Ekonomi Politikaları Genel Başkan Yardımcısı

Parti Sözcüsü

CHP Ekonomi Masası Başkanı

Aynı Anda İki Kriz Yaşıyoruz...

Büyüme Modeli Tıkandı

Ekonomik Kriz

Tek Adam Rejimi

Devlette Yönetim Krizi

Bozulan dış denge, yetersiz rezervler, yüksek enflasyon, niteliksiz büyüme.

Kural değil, Kral oldu.

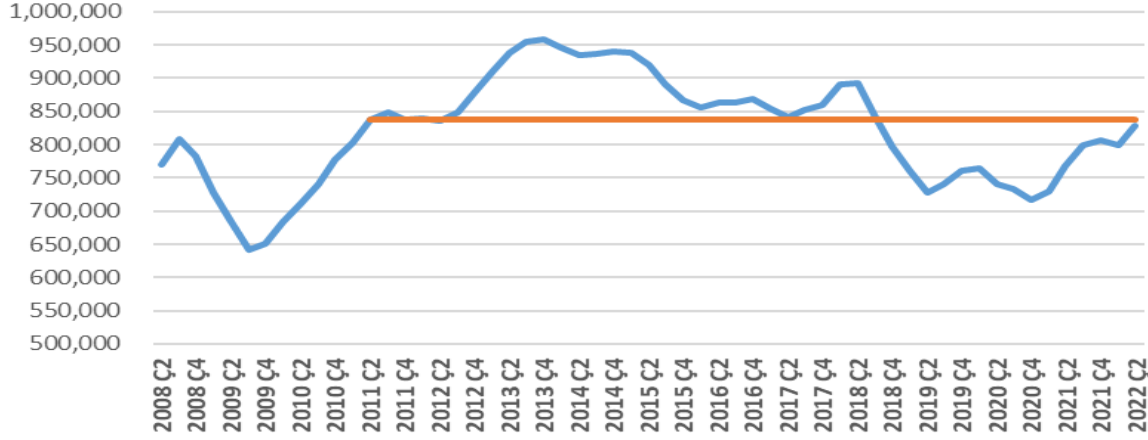
Kurumsal Kapasite Aşıldı.

Güvenilmez Ortak Algısı Güçlendi.

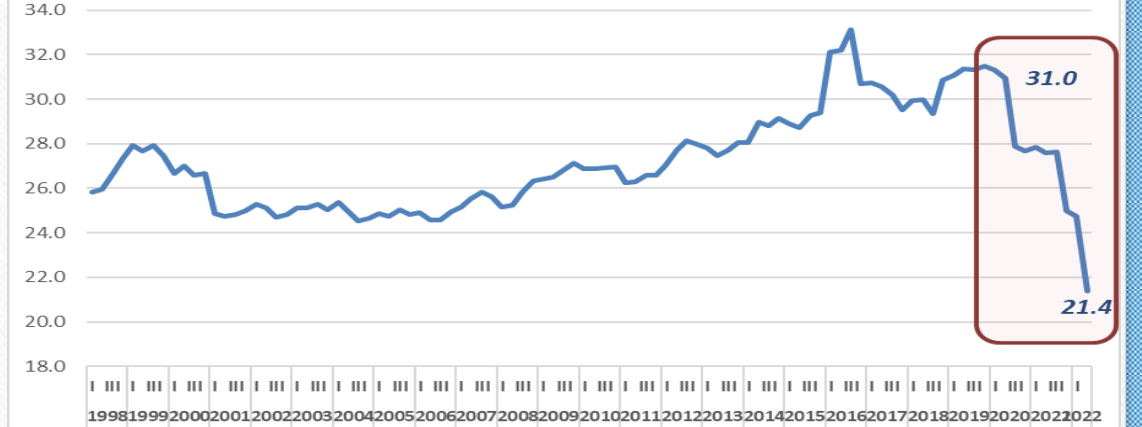
Küresel fırsatları kaçırma riski arttı.

BÜYÜME MODELİ TIKANDI: Kırılganlıkları artıran, kapsayıcı olmayan büyüme!

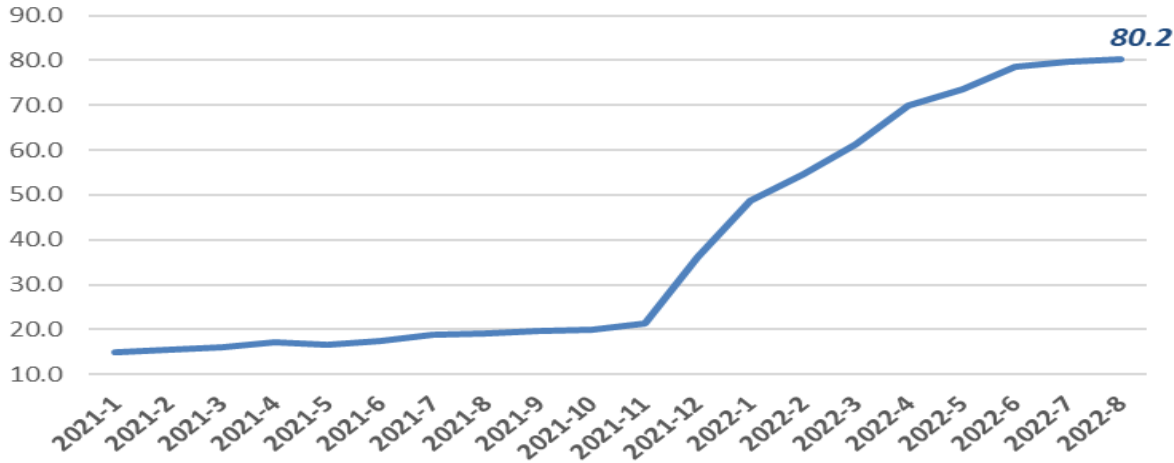
GSYH (Milyon Dolar)

İşgücü Ödemelerinin Milli Gelir İçindeki Payı (Mevsimsel Düzeltmiş, %)

Tüketici Enflasyonu (12 Aylık, Yüzde)

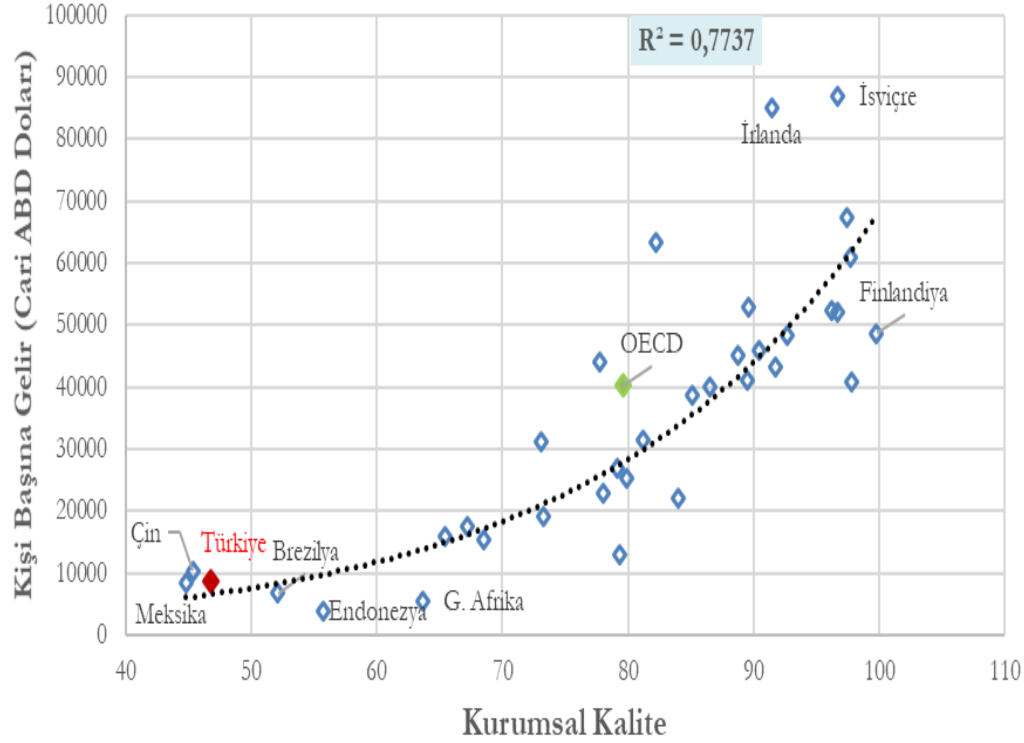
Cari Açık/GSYH (%)

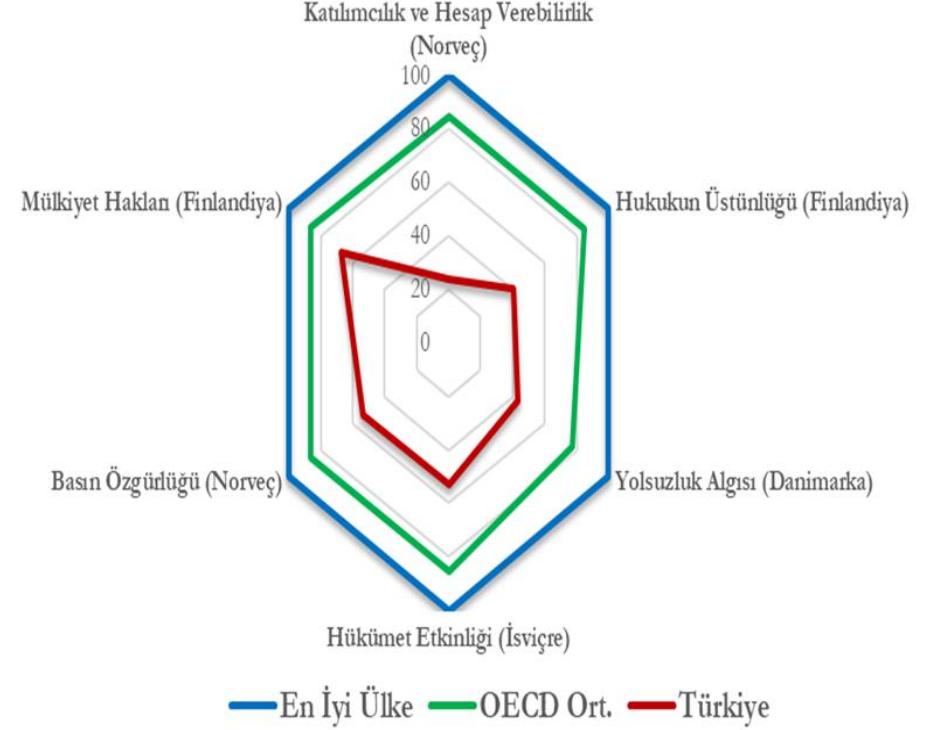

Milletin zenginleşmesi, Kral yerine Kural Olmasına Bağlıdır.

Kurumsal Kalite ve Kişi Başına Gelir Düzeyi (2021)

Kurumsal Kalite Endeksi ve Bileşenleri (2021)

Kurumsal Altyapı Tamamen öktü, Ekonomi Şarampole Yuvarlandı...

2018 Temmuz ayından bu yana;

TCMB döviz kasası boşaltıldı.

128 milyar \$ buharlaştırıldı.

Üç Hazine ve Maliye Bakanı

Dört Merkez Bankası Başkanı,

Beş TÜİK Başkanı gördük.

Dünyada sıcak para azaldı milleti borca batırıp sahte cennet yaşatma dönemi bitti,

Buna rağmen bunu sürdürme sevdasıyla kerameti kendinden menkul bir safsata ortaya atıldı.

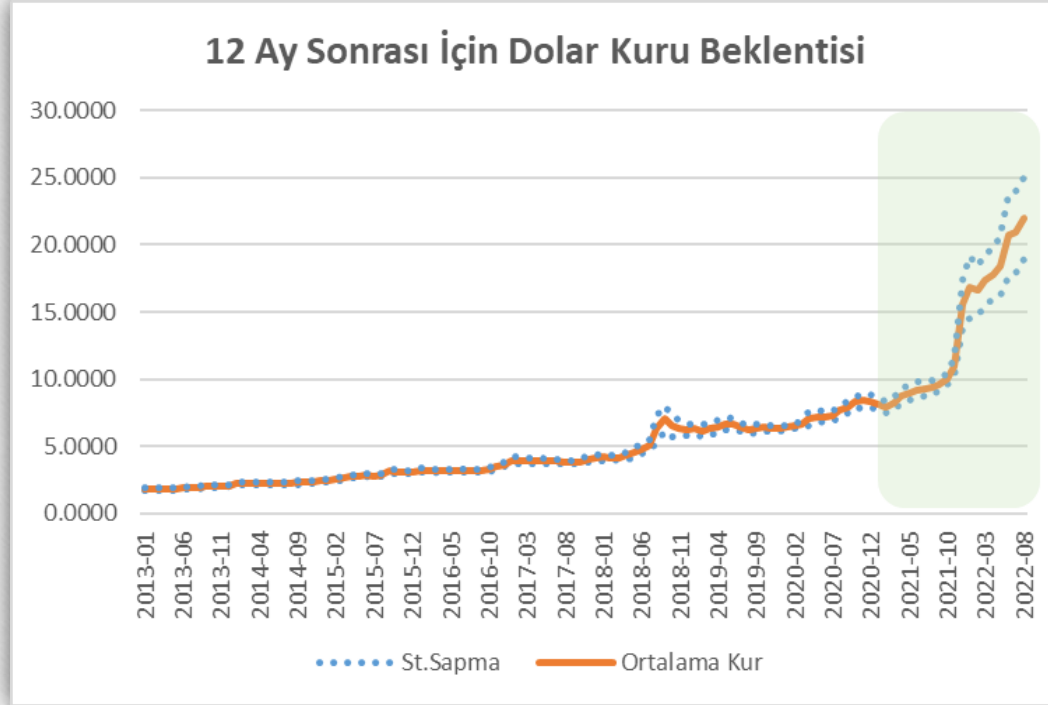
“Faiz sebep, enflasyon netice!”

Paramız pul oldu

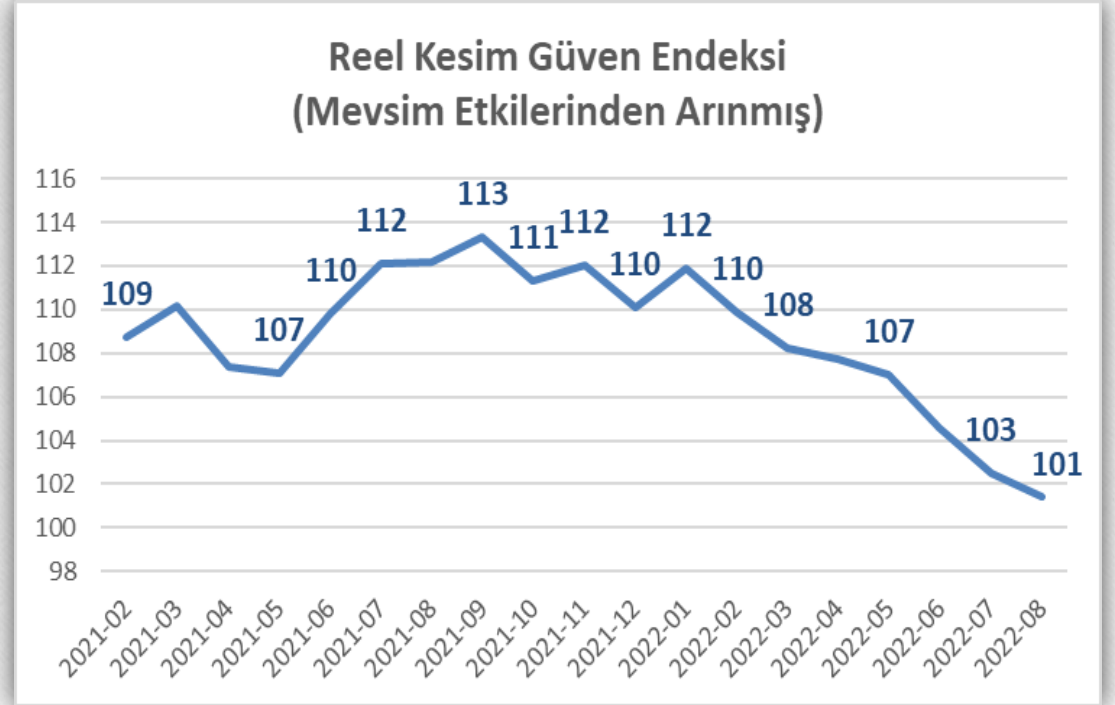
Döviz ve kredi kullanımını izne bağlandı

Ekonomide belirsizlik arttı. Güven kayboldu.

Belirsizliğin arttığı yerde, fiyat vermek güçleşir.

Reel Kesimin Güveni Kayboluyor.

**2023 Hedefleri Hayal Oldu.
Ne 2023'ü, Ne 2053'ü
Ayinesi İştir Kişinin Lafa Bakılmaz**

Tablo: 2023 Vaatleri ve Son OVP'de 2023 İtirafları

	2023 Vaatleri	OVP'de 2023 İtirafları	Sapma (%)
Milli Gelir	2 Trilyon \$	867 Milyar \$	-56.7
Kişi Başına Gelir	25 Bin \$	10 Bin 71 \$	-59.7
İhracat	500 Milyar \$	265 Milyar \$	-47.0
İşsizlik	Yüzde 5,0	Yüzde 10,4	108.0

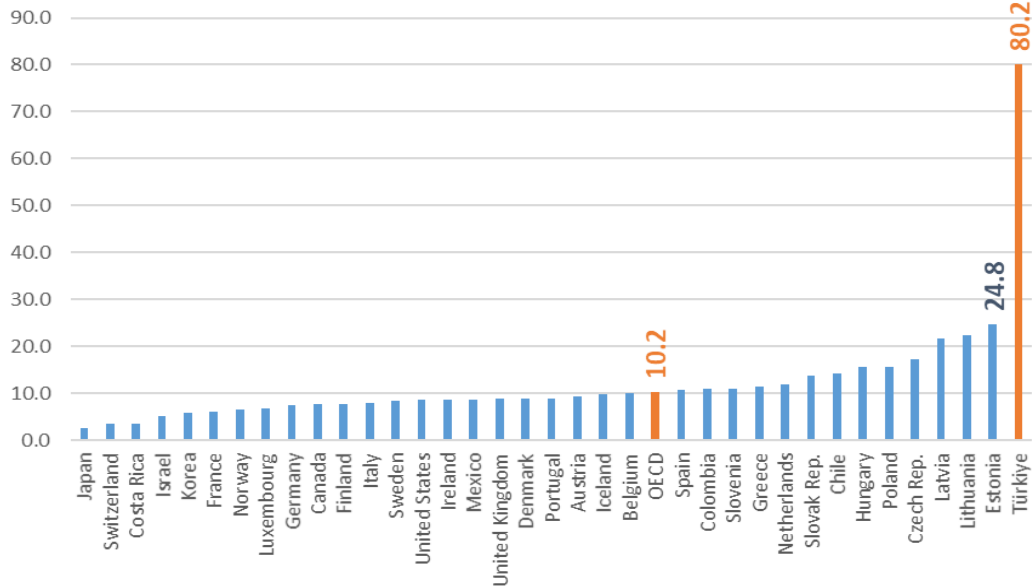
Not: 2023 hedefleri AK Parti'nin 2011 seçim beyannamesinde taahhüt edildi.

2014-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planında ise resmi hedef haline getirildi.

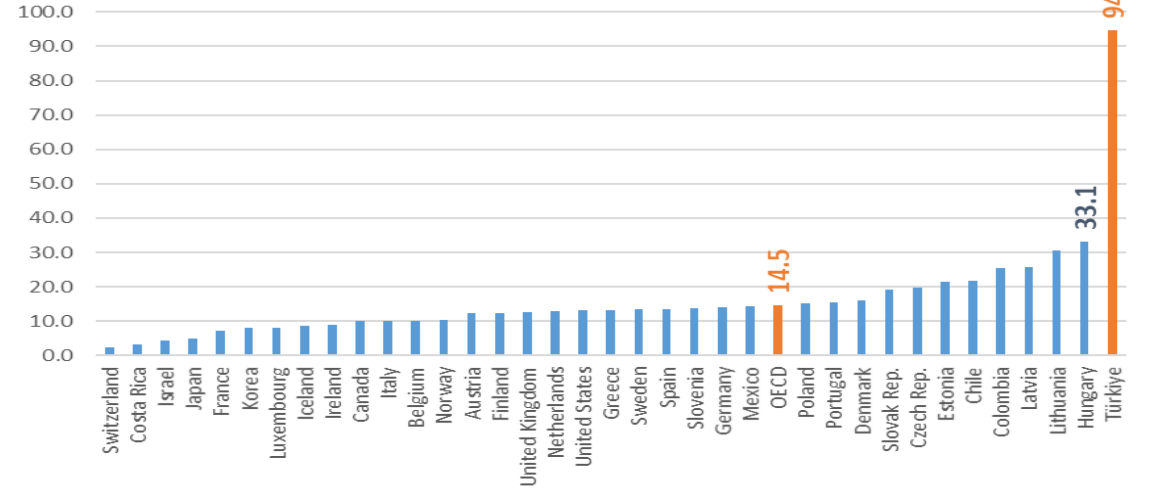
Enflasyon Dışarıdan Değil Kötü Yönetimin Sonucu

Rusya: % 15,1
Ukrayna: % 22,2
Türkiye: % 80,2

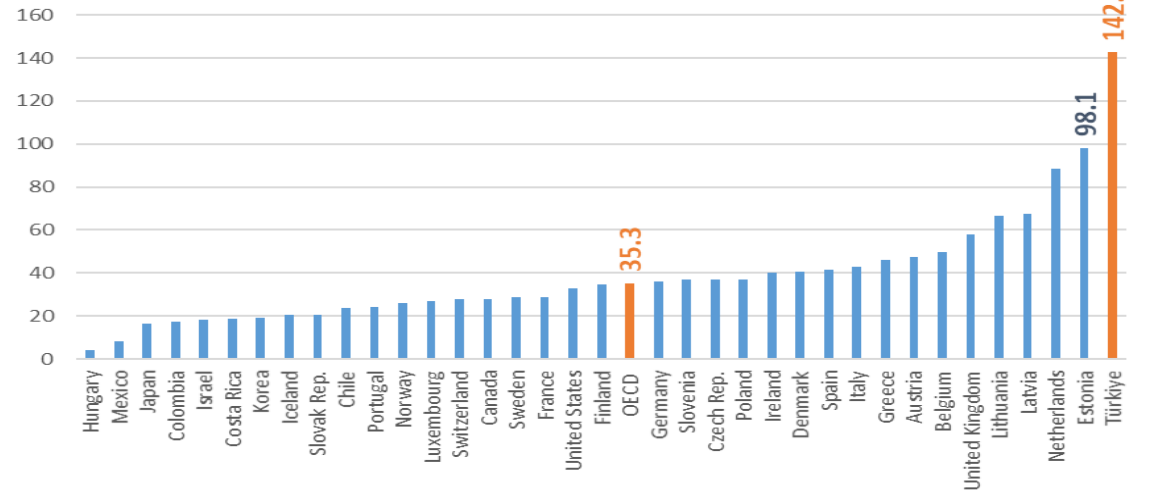
OECD Ekonomilerinde Enflasyon (En Güncel Veri, %)

OECD Ekonomilerinde Gıda Enflasyonu
(En Güncel Veri, %)

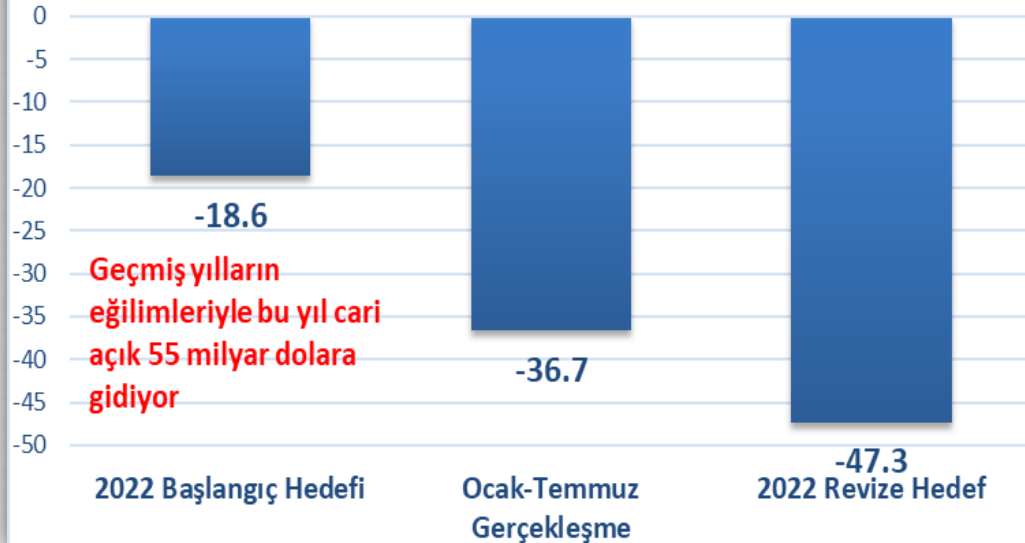
OECD Ekonomilerinde Enerji Enflasyonu
(En Güncel Veri, %)

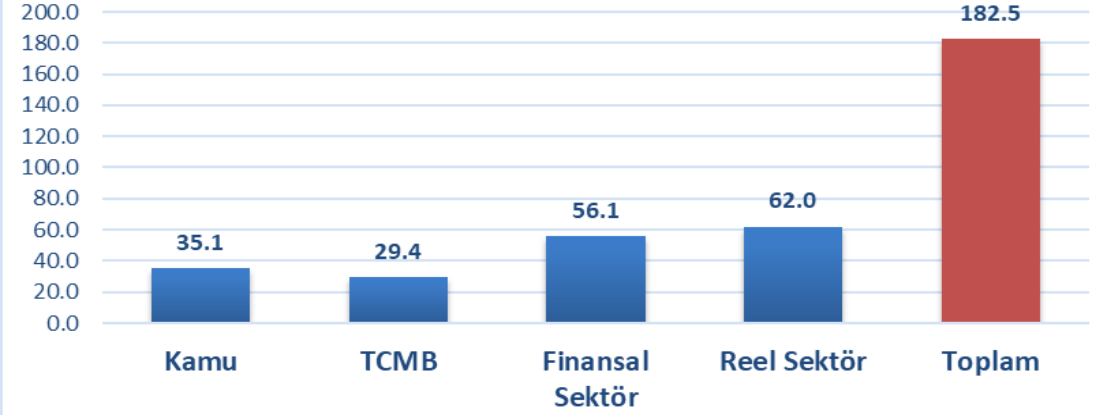

Kötü Yönetim Sebep, Artan Dış Kırılganlıklar Sonuçtur!

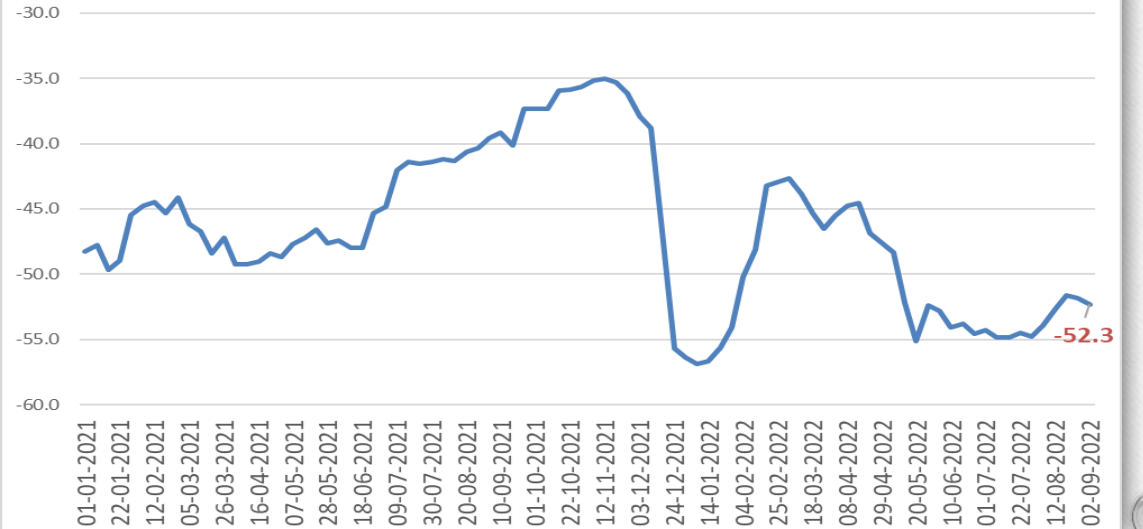
Cari İşlemler Dengesi Hedef ve Gerçekleşme (Milyar Dolar)

Vadesi Bir Yıl İçinde Dolacak Dış Borç (2022 Haziran, Milyar Dolar)

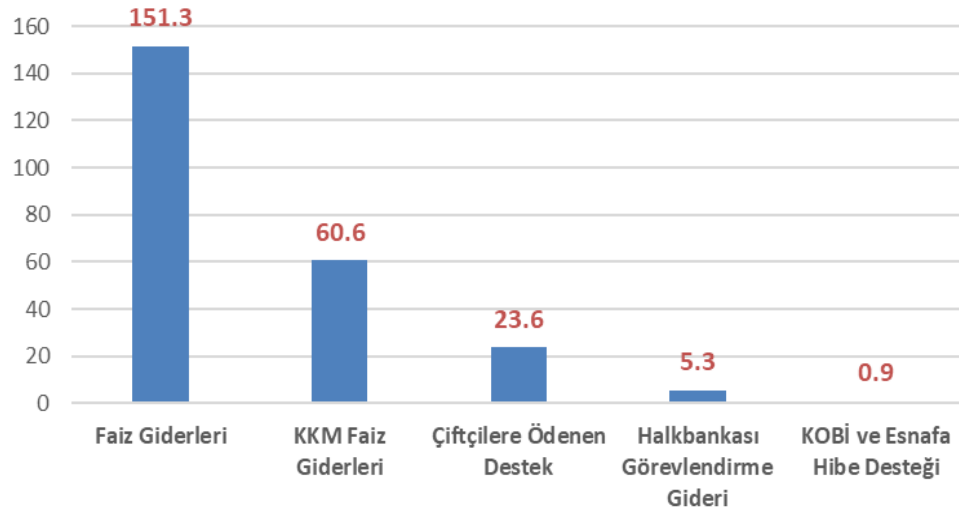

TCMB Net Rezervler (SWAP Ayıklanmış, Milyar Dolar)

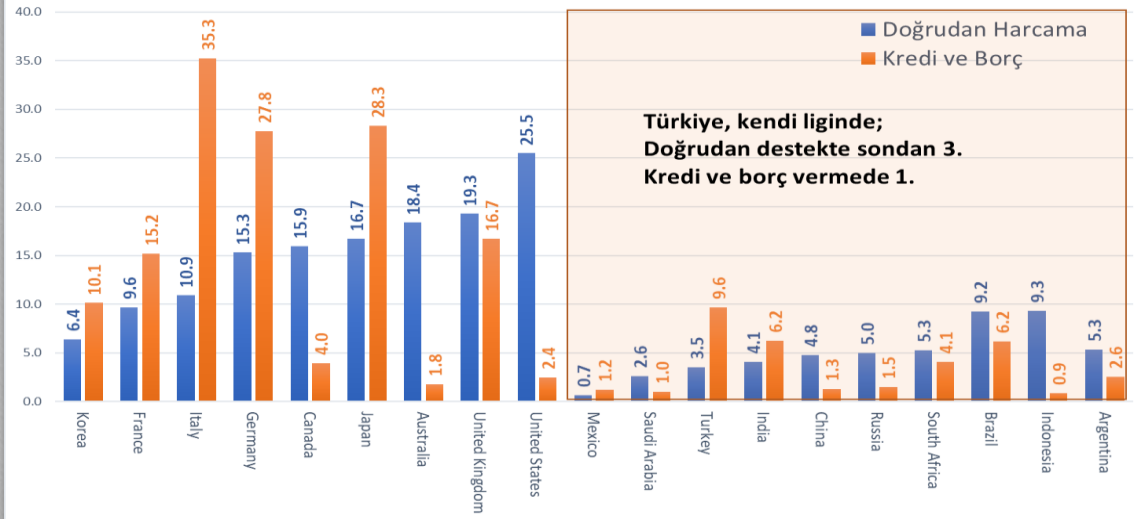

Kötü Yönetim Sebep, Milletin Bütçeden Hak Ettiği Desteği Alamaması Sonuçtur!

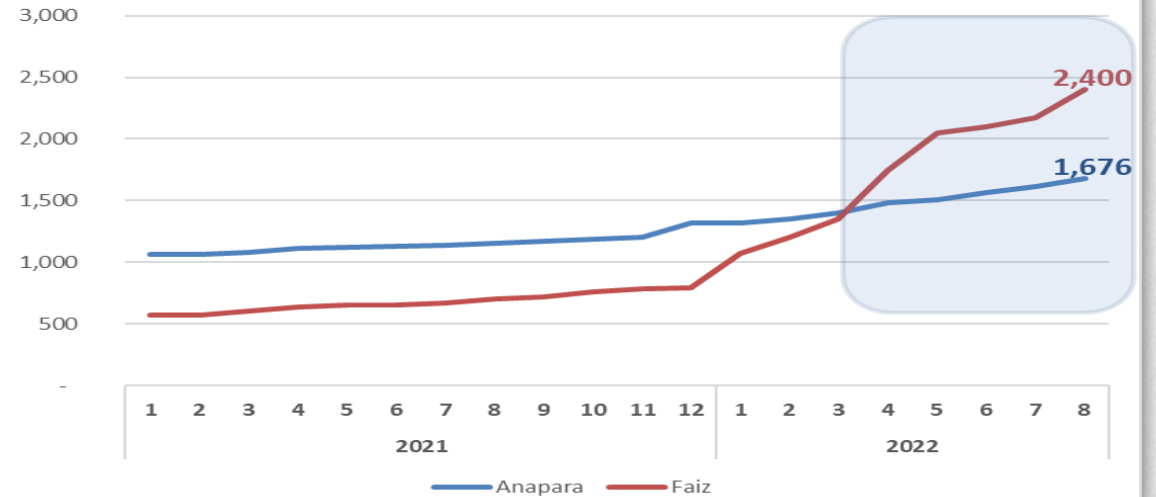
Bütçeden Yapılan Ödemeler (Ocak-Temmuz 2022, Milyar TL)

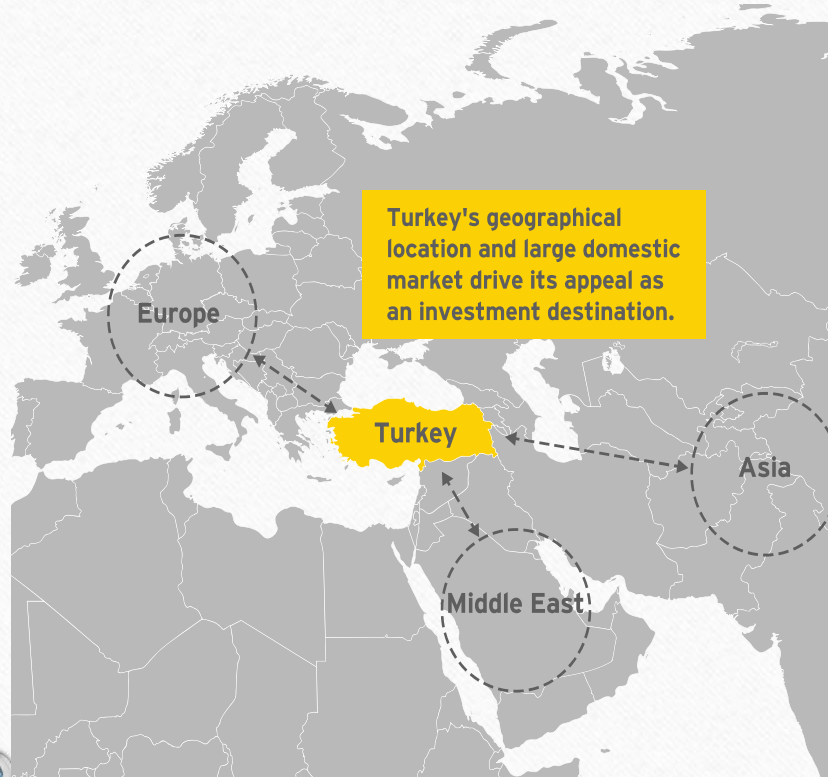
Pandemide Verilen Desteklerin Dağılımı (GSYH'ya Oran, %)

İÇ BORÇ ÖDEME PROJeksiYONLARI (Milyar TL)

Sorunlara Rağmen Türkiye'nin Çok Önemli Üstünlükleri Var

- Türkiye, 4,5 saat uçuş mesafesinde:
  - 58 ülkeye,
  - 1,5 milyar nüfusa,
  - 22 trilyon dolarlık pazara erişim imkanı var.
- Demografik fırsat penceremiz halen açık. Ama zaman daralıyor.
- Dünyadaki yeni gelişmeleri doğru okuyup, elimizdeki fırsatları değerlendirebilirsek, Türkiye rahatlıkla orta gelir tuzağından çıkar.
- AB'nin ve bölgesinin en büyük tedarik üssü olabilir.
- Refah ve Demokrasiyle küresel mutluluk endeksinde yukarılara tırmanır.

3 YENİ: Yeni Kurumlar, Yeni Kurallar, Yeni Kadrolar

- **Yeni Kurallar:**

- Tek kişilik rejimden Güçlendirilmiş Parlamenter Demokrasiye geçeceğiz.
- “Kral Değil, Kural” olacak.

- **Yeni Kurumlar:**

- Bu rejimin yıprattığı kurumları güçlendireceğiz.
- Yeni kurumlar kuracağız.
- Kurumsal kapasiteyi liyakatle ayağa kaldıracacağız.

- **Yeni Kadrolar:**

- Metal yorgunu, güven vermeyen liyakatsiz kadrolar değişecek.
- Liyakatli, bilgili, tecrübeli kadrolarla dört sütunlu sürdürülebilir kalkınma stratejimizi hayata geçireceğiz.

**Herkesin Adalete Eriřimini Saęlayarak,
Her Düzeyde Etkili, Hesap Verebilir ve Kapsayıcı Kurumlar Oluřturarak,
Demokrasiyi Güçlendirerek,
Can ve Mal Güvenliğini Sağlayacağız.**

- **Güçlendirilmiş Demokratik Parlamenter Sistem.**
- **Cumhurbaşkanı tarafsız olacak.**
- **Kuvvetler Ayrılığı Güçlendirilecek.** Denge ve fren mekanizması. Bağımsız yargı.
- **Yeni Bir Seçim Yasası Çıkacak:** Milletın vekilini millet seçecek.
- **Siyasi Ahlak Yasası Çıkacak:** Siyaset kirden arındırılacak.
- **TBMM'de Bütçe Kesin Hesap Komisyonu Kurulacak:** Harcamalarda şeffaflık ve hesap verebilirlik.
- **Durum ve Hasar tespit Komitesi Kurulacak**
- **Sayıştay Güçlendirilecek.**
- **Merkez Bankası araç bağımsızlığı sağlanacak. Dięer denetleyici kuruluşlar işini yapacak.**
- **4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu şeffaflık ve Rekabeti Artıracak biçimde tadil edilecek.**

Ekonomiyi Sıcak Parayla Şişiren Değil; Üreterek, Verimlilikle Zenginleştiren Bir Büyüme Stratejisine İhtiyacımız Var.

- **Ekonomide üretim odaklı rekabetçi yaklaşım:** Etkinliği ve verimliliği artırarak zenginleşen Türkiye.
- **Eğitim politikalarını** çağın gereklerine ve ekonominin ihtiyaçlarına göre **yeniden şekillendireceğiz**
- **Karar alma süreçlerinede kamu ve özel kesim arasında yeni ve etkili bir kurumsal işbirliğini sağlayacağız,**
- **Strateji ve Planlama Teşkilatını kuracağız. Katılımcı, etkili stratejiler ve planlamayla:**
  - Altyapı kalkınmada darboğaz oluşturmayacak.
  - Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşme desteklenecek.
- Yenilikçiliği, dijital altyapıyı güçlendireceğiz.
- Yeşil mutabakata uyum sağlayacağız.
- **Herkesin erişilebileceği, temiz güvenilir, sürdürülebilir ve çağdaş enerji alt yapısını** kuracağız.
- **Gıda güvenliğini** sağlayacağız planlı tarımı destekleyeceğiz.
- Tarımda, sağlıkta ve enerjide kendine yeterli olmak için kamucu politikalar izleyeceğiz. (ABD CHIPS Yasası)
- **Ekonomik ve Sosyal Konsey:** Ekonomideki aktörlerle ve sosyal taraflarla istişare.
- **Ulusal Vergi Konseyi:** Adil bir vergi sistemi.

Büyümenin Kapsayıcı Olmasına “Zenginliği Hakça Paylaşmaya” İhtiyacımız Var.

- **Yoksulluğa son vereceğiz**
- **Her yaşta sağlıklı ve kaliteli yaşamı** güvence altına alacağız.
- Herkes **nitelikli eğitime** ulaşabilecek ve **yaşam boyu öğrenim** fırsatlarından yararlanacak,
- Herkes **“İnsana Yakışır İşe”** ulaşabilecek.
- Her türlü kişisel ve bölgesel eşitsizliklerle mücadele edeceğiz.
- Emegın milli gelirden hakça pay almasını sağlayacağız.
- Hiç kimse büyüme sürecinden dışlanmayacak. **Doğumdan itibaren fırsat eşitliği.** Bu hızlı ve kesintisiz büyüme için şart.
- Çalışma hayatındaki düzenlemeler **ILO normlarına uyumlu** olacak.
- Aile Destekleri Sigortasını kuracağız. Devlet yardımları “lütuf” değil “hak” olacak.. Hiçbir çocuk yatağa aç girmeyecek..

Bir Başka İhtiyacımız İse; “Bozmadan, Yok Etmeden, Kesintisiz Kalkınma.” Yani; “Sürdürülebilirlik.”

- **Çevresel sürdürülebilirlik:** Ekosistem hakkı, anayasal bir hak olacak.

- **Paris İklim anlaşmasına uyacağız**

- **Yeşil finansmana erişimi kolaylaştıracak tedbirleri alacağız.**

- **Kurumsal sürdürülebilirlik:** Kurumları tahrip etmeden, şartlara göre yenileyip güçlendirerek ilerlemek. Düzenleyici ve denetleyici kurumlar üzerinden, siyasetin gölgesinin derhal kaldırılması gerekiyor.

- **Maliye ve para politikalarının sürdürülebilirliği:** Bütçe açıklarının kontrolden çıkmasına, kamu borcunun hızla yükselmesine izin vermeden büyüme.

- **Çapaların güçlendirilmesi:** İşlevsiz hale getirilen mevcut çapaların güçlendirilmesi. Gerekirse yeni çapaların getirilmesi.

Yeni Strateji Enflasyonu ve Cari Açığı Nasıl Düşürecek?

Ekonominin Yeniden Sürdürülebilir Kalkınma Patikasına Girmesini Nasıl Sağlayacağız?

I) Ekonomide Güven Tesisi İçin İlk Adım

Hukuk Devleti ve Parlamenter Sistemin İnşası

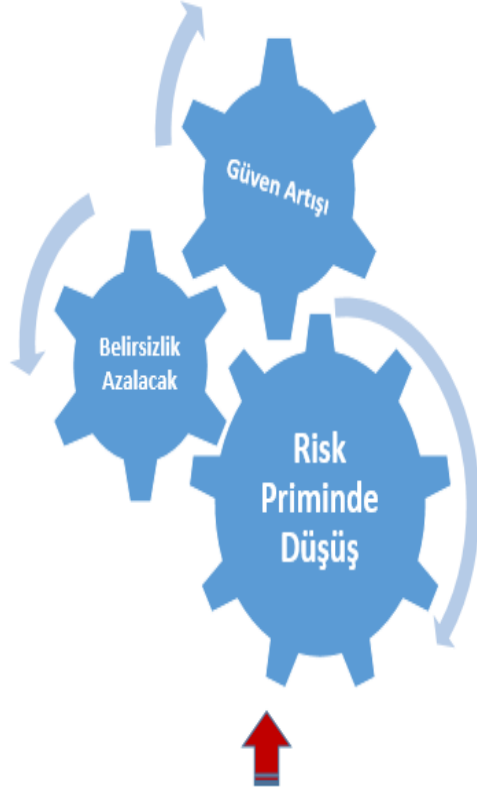
SÜRDÜRÜLEBİLİR MAKROEKONOMİK POLİTİKALAR
---> Para Politikası
---> Maliye Politikası
---> Makroihtiyati Politika Çerçevesi
---> **Makroekonomik Koordinasyon Çerçevesinin Güçlendirilmesi**

Kurallı Dünya ile Uyum

(AB ile Tam Üyelik Müzakerelerinin Canlandırılması)

Sistemin Çalışması İçin İlk Şok

II) Belirsizlik Çarkının Kırılması

Stratejinin Tüm Eksenleri Destek Veriyor

III) İstikrar Döngüsünün Çalışmaya Başlaması

Stratejinin Tüm Eksenleri Destek Veriyor

IV) Kaliteli Yatırım ve Büyüme Ortamına Dönüş

Üretken Yatırımlarda ve Verimlilikte Artış
---> Kapasite Artırıcı Yatırımlar
---> Dijital Dönüşüm
---> Yeşil Dönüşüm

* İstihdamda artış,
* Ücretlerde Artış,
* Adaletli Gelir Dağılımı

Sürdürülebilir,
Nitelikli, Kapsayıcı,
İnsan Odaklı Kalkınma

Kurumsal Yapıyı Ayağa Kaldırmak İçin Hızla Yapılacak Düzenlemeler

	Çıkarılacak Düzenleme
	Strateji ve Planlama Teşkilatının Kurulması Hakkında Kanun
	1211 Sayılı T.C. Merkez Bankası Kanununun Bankanın Araç Bağımsızlığı nı Teminat altına alacak biçimde değiştirilmesi
	Ekonomik Sosyal Konseyin çalıştıracak düzenlemelerin yapılması ve bir an evvel toplanması
	Durum ve Hasar Tespit Komisyonu Kurulması Hakkında Karar Çıkartılması
	İstanbul Sözleşmesini Yürürlüğe Sokacak Kararnamenin İmzalanması
	4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Şeffaflık ve Rekabeti Artıracak biçimde Tadili
	5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Kanununun yönetimin istatistiklere müdahalesini önleyecek şekilde değiştirilmesi
	6085 Sayılı Sayıştay Kanununun Uluslararası Standartlara Uyumu ve TBMM Denetim Yetkisini Güçlendirilmesi
	Siyasette Etik Kanununun Çıkartılması
	Devlet Personel Başkanlığının İhdası ve Kamu Personeli Alımında liyakati esas alan, kayırmayı önleyen Kanunun Çıkartılması

Teşekkürler...